

1. Testa nosaukums

OM-MA (CA 125)

2. Angļu val. - *Cancer Antigen 125*

3. Īss raksturojums

CA 125 ir glikoproteīns, ar nemucīna epitēlija olnīcu vēzi saistīts virsmas antigēns, kas atrodas olvada epitēlijā, dzemdes endometrija audos un sekrētos. Tā noteikšanu serumā izmanto kā palīgmétodi olnīcu karcinomas diagnostikā, audzēja terapijas monitorēšanā, kā arī slimības prognozēšanā. Šis proteīns no olnīcu vēža šūnu virsmas nolobās vai izdalās ascītā.

80 % olnīcu karcinomas gadījumu serumā konstatē paaugstinātu CA 125 līmeni (>35 U/ml).

Mērot sērijveidā, CA 125 līmenis atbilst slimības progresam vai regresam. Ilgstoši persistējošs augsts CA 125 līmenis liecina par progresējošu tumoru vai neefektīvu terapiju. Arī CA 125 izmaiņu ātrums ir ļoti prognozējošs - strauja samazināšanās norāda uz pozitīvu reakciju uz ārstēšanu. Savukārt paaugstināts CA125 līmenis pēc primārās ķīmijterapijas trešā kursa prognozē sliktu iznākumu.

Terapijas kontrole vienmēr jāveic vienā laboratorijā, jo iegūtās vērtības var atšķirties metožu dažādības, kalibrācijas un reaģentu specifiskuma dēļ, tādēļ rezultāti nav salīdzināmi dinamiskā.

CA 125 noteikšanu neizmanto kā skrīninga metodi populācijā olnīcu audzēja diagnostikā, bet tikai kā papildu metodi, jo arī normāls līmenis neizslēdz tumora esamību.

Paaugstināts CA 125 līmenis (>35 U/ml) novērots citas lokalizācijas ļaundabīgu audzēju gadījumos (aizkuņģa dziedzerā, plaušu tumorā).

Pacientiem ar noteiktām labdabīgām slimībām, piemēram, aknu cirozi, akūtu pankreatītu, endometriozī, iegurņa iekaisuma slimību, kā arī menstruāciju laikā un grūtniecības I trimestrī asinīs var būt paaugstināts CA 125 līmenis.

Pētījumi parāda, ka nedaudz paaugstināts līmenis var būt 1-2 % veselu iedzīvotāju.

4. Metode - tiešā hemiluminiscence. ADVIA Centaur XP (*Siemens*).

5. Stobriņa marķējums, asiņu uzglabāšanas laiks, izmeklējamais materiāls

- Marķējums - sarkans vai dzeltens stobriņš (bez antikoagulanta).
- Asiņu uzglabāšanas laiks:
 - istabas temperatūrā (15-25 °C) serums - 8 stundas;
 - ledusskapī (2-8 °C) serums - 48 stundas;
 - sasaldēts (-20 °C) - līdz 3 mēnešiem. Atkausēt drīkst tikai vienu reizi.
- Izmeklējamais materiāls - serums.

6. Referentās vērtības

0-35 U/ml

7. Ietekmējošie faktori

↑ Menstruācijas un grūtniecības I trimestris.

Ja pacients uzturā papildus lielākās devās uzņem biotīnu (to sauc arī par B7 vitamīnu, H vitamīnu vai koenzīmu R), kuru satur pārtikas piedevas un aptiekās pieejamie multivitamīnu kompleksi, var iegūt viltus paaugstinātus rezultātus.

Angiogrāfijas procedūra ar fluorescīnu var radīt viltus pozitīvus vai negatīvus rezultātus (īpaši pacientiem ar nieru mazspēju, tostarp cukura diabēta pacientiem). Tad CA 125 analīzi ieteicams neveikt 1-2 dienas.

8. Novirzes no normas

↑ Olnīcu karcinoma, endometrija adenokarcinoma.

Retāk citas lokalizācijas (plaušu, aizkuņģa dziedzera, resnās zarnas) adenokarcinomas.

Endometrioze, iegurņa iekaisuma slimības.

Aknu ciroze, akūts pankreatīts.